
Burgers betrekken bij klimaatadaptatie via Living Labs: lessons learned

Jan Fliervoet

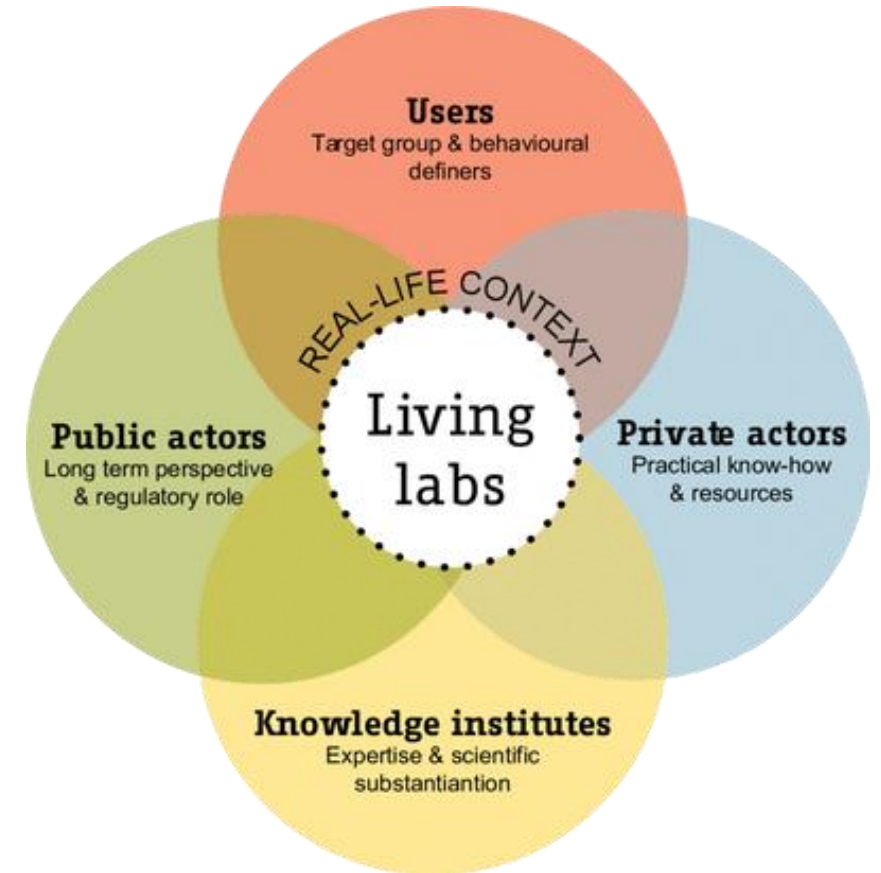
Peter van der Maas

17-6-2021

Living Labs

Een living lab bevindt zich op een **afgebakende locatie** waarin verschillende partijen **gezamenlijk** werken aan een **innovatieve oplossing** in een levensechte setting. De 'real-life' omgeving is nodig om innovatieve oplossingen te ontwikkelen die in de **complexiteit van het echte leven** en de dagelijkse praktijk kunnen overleven.

In dit project werken we aan **klimaatadaptatie in de wijk**

Living Lab werkwijze

- Quadruple helix

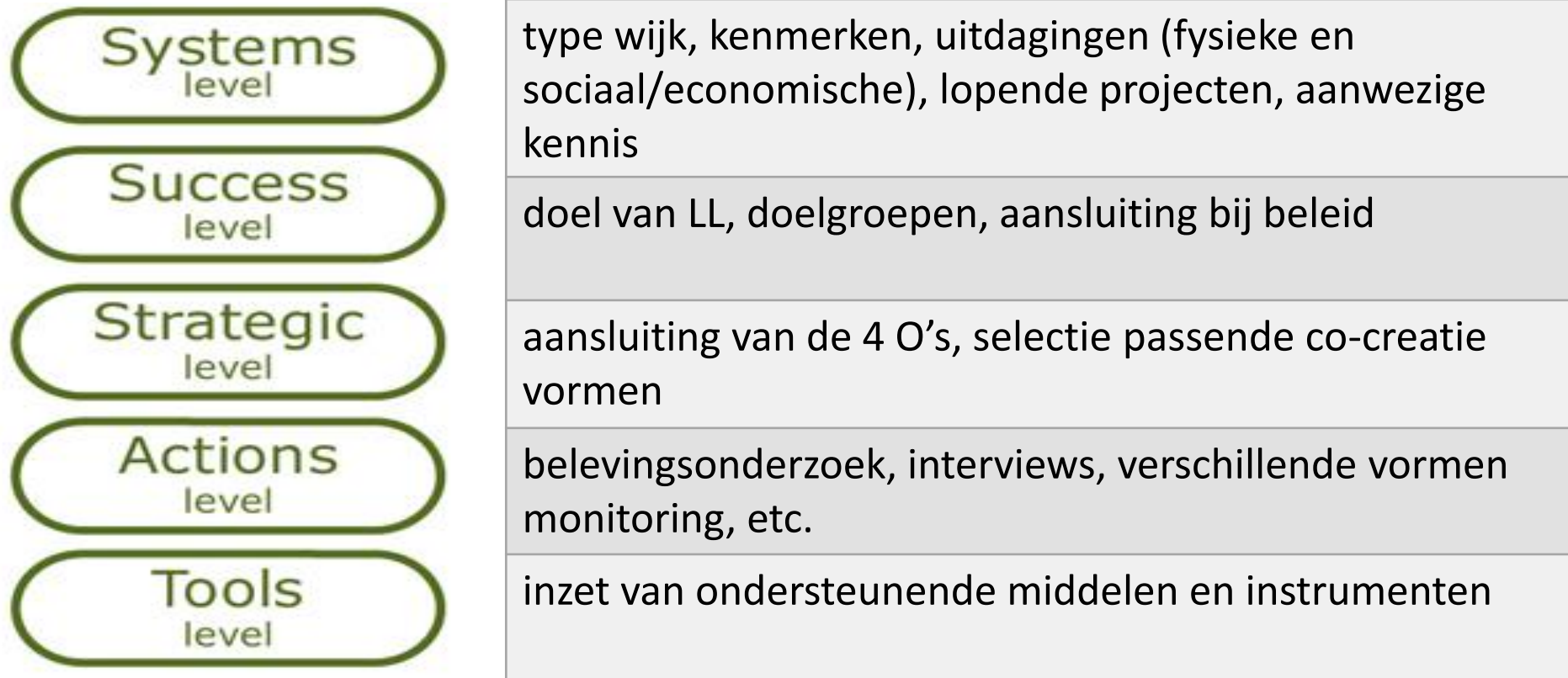
Betrekken van de 4 O's:

- ✓ Overheid
- ✓ Ondernemers
- ✓ Onderwijs & onderzoeksinstelling
- ✓ Onze samenleving: Bewoners

- 10 verschillende wijken (LL's) om te kunnen vergelijken.
- Per wijk: doelen → aansluiten stakeholders → activiteiten en tools t.b.v. klimaatadaptatie in wijk.

Werkwijze Living Labs (vergelijkingskader)

Bron: 5-level framework (<https://thenaturalstep.org/approach/5-levels/>)

Activiteiten en tools

- Op school in Groningen
- (Online) climate cafe
- (online) Interviews en online bewonersbijeenkomsten
- Visual Problem Appraisal (VPA) Mijn Tuin
- Inhome temperatuur metingen
- Belevingsonderzoek
- Studenten onderzoeken
- Weerstations
- Inhome usb meters
- Fietssensoren
- Storymap
- www.climatescan.nl

Reflectie

- Klimaatadaptatie als begrip.
- Living Lab als werkwijze.
- Betrekken bewoners bij KA.

Reflectie op Klimaatadaptatie als begrip

- ‘Klimaatadaptatie’ is geen herkenbaar onderwerp. ‘Leefbaarheid in de buurt’ wel, of het ‘plezier van de tuin’. Dat zijn haakjes om KA bij aan te haken
- Er is (maatschappelijk/media) aandacht voor klimaatadaptatie, maar vanuit verschillende perspectieven. Er is bijvoorbeeld veel aandacht voor de tuin (zeker in corona tijd) en de functies van een tuin.
- **Erken complexiteit / veelvormigheid van Klimaatadaptatie.**

Reflectie op Living Lab werkwijze (1)

- **Veel activiteiten** ontplooid.
- Maar **contact met bewoners beperkt** vanwege (a) COVID-19 en (b) korte looptijd van project.
- **Moeilijk** om bewoners te **activeren** ‘van bovenaf’.
- Hypothese: Living Lab komt tot bloei in geval overheden en kennisinstellingen **aanhaken bij initiatief** van onderop?

Top down ?

Bron: 5-level framework (<https://thenaturalstep.org/approach/5-levels/>)

Reflectie op Living Lab werkwijze (2)

- **Living Labs gaven een helder kader en doel:** centraal stond bewustwording, betrokkenheid, draagvlak en kennis van burgers rond klimaatverandering en adaptatie.
- Maar LL is slechts een **setting om transitie te stimuleren**, niet de motor achter transitie
- Hypothese: door **gesprekken en dialoog** kunnen stappen richting KA in gang gezet worden. **Versterking sociaal kapitaal.**

Reflectie op betrekken bewoners bij KA

- **Bekendheid met KA is beperkt, evenals voelen van urgentie.** (NB Geldt ook binnen gemeenten). Juist daarom: behoefte aan **handelingsperspectieven** om via **Early Adopters** actie wel in gang te zetten. Goed voorbeeld doet volgen.
- **Handelingsperspectief: kaders en normen nu onvoldoende zichtbaar.** Wie pakt het op, verantwoordelijkheden.
- **Open staan voor initiatieven van onderop** en samen kijken hoe dit kan worden gestimuleerd (een loket).
- **Klimaatadaptatie staat niet op zich,** maar moet integraal en via co-creatie worden opgepakt met andere thema's in de wijk.

Aanbevelingen voor werkwijze

Aanbevelingen voor werkwijze

- **Participatie: biedt handelingsperspectieven** die aansluiten bij interesses en belangen van bewoners. Geef zelf het goede voorbeeld.
- **Gesprek en dialoog:** stimuleer gesprekken tussen bewoners onderling, maar ook tussen bewoners en overheden.
- **Sta open staan voor bottom up initiatieven:** kijk samen met bewoners hoe initiatieven kunnen worden gestimuleerd: 1 loket / aanpreekpunt, maak het makkelijk.
- Stel tegelijkertijd **heldere doelen en kaders:** waarom wil je wat bereiken in het publieke belang!

Sturingsperspectieven BPIKA

